YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

7.11.2022 VVTDno-2022-1427

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto

HE 154/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto ihmiskaupan vastaisen työn ja ihmiskaupan uhrien auttamisen rahoituksesta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostoa mahdollisuudesta lausua ihmiskaupan vastaisen työn ja ihmiskaupan uhrien auttamisen rahoituksesta sekä kansallisen ihmiskaupparaportoijan tilanteesta ja työn resursoinnista.

Ihmiskaupparaportoijan tilanne ja työn resursointi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on toiminut kansallisena ihmiskaupparaportoijana vuodesta 2009 alkaen. Tehtävään on osoitettu yksi henkilötyövuosi; ylitarkastajan jatkuva työpanos. Tämän ohella toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat jossain määrin myös yhdenvertaisuusvaltuutettu itse, tiiminvetäjä sekä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston viestintätiimi. Lisäksi esimerkiksi selvityksiä on tehty hankerahoituksella sekä yhdenvertaisuusvaltuutetun rahoittamana.

Ihmiskaupan vastainen työ on kasvanut Suomessa merkittävästi ihmiskaupparaportoijan aloitettua työnsä vuonna 2009. Tunnistettuja ihmiskaupan uhreja, esitutkintoja ja tuomioita on huomattavasti enemmän kuin

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU PL 24 00023 Valtioneuvosto Puhelin: 0295 666 800 Sähköposti: yvv@oikeus.fi Internet: www.syrjintä.fi

alkuvuosina. Ihmiskaupparaportoijan mandaatti on laaja ja resurssisyistä työtä joudutaan priorisoimaan tarkasti.

Ihmiskaupan vastaisen työn ja ihmiskaupan uhrien auttamisen resursointi

Ihmiskaupan vastaiseen työhön on osoitettu rajallisesti kohdennettua rahoitusta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkökulmasta viranomaisten ihmiskaupan vastaisen toiminnan kehittäminen on ollut yleisesti ottaen resursseihin nähden tehokasta. Toiminnan turvaamiseksi riittävät resurssit ovat kuitenkin olennaiset. Tällä hallituskaudella vakinaistettu ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorin tehtävä, joka on sijoitettu oikeusministeriöön, on tärkeä.

Nykyisen, vuosille 2021–2023 olevan ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman pohjalta tulee valmistella seuraavaa laajaa, poikkihallinnollista toimintaohjelmaa. Toimintaohjelma on merkittävä väline ihmiskaupan vastaisen työn strategiselle kehittämiselle. Nykyisen toimintaohjelman puitteissa on tehty useita selvityksiä, jotka luovat tietopohjaa sille, miten ihmiskaupan vastaista toimintaa tulisi kehittää. Selvityksissä esille nousseiden havaintojen ja suositusten toimeenpano edellyttää poikkihallinnollista työtä myös nykyisen toimintaohjelmakauden jälkeen. Toimeenpanosta on huolehdittava eri hallinnonaloilla. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että tulevan toimintaohjelman toimeenpanoon osoitetaan myös riittävät resurssit.

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevaa lainsäädäntöä päivitetään parhaillaan. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 220/2022 vp) on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Samalla tehtävän sosiaalihuoltolain (1301/2014) muutoksen tavoitteena on tehostaa ihmiskaupan uhrien auttamista hyvinvointialueilla.

Muutosten myötä lakiin kirjataan Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän rooli kansallisena asiantuntijatahona ihmiskauppaan ja sen vastaiseen työhön liittyvissä asioissa. Auttamisjärjestelmä on ollut jo usean ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimenpiteen toteuttajatahona. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän riittäviä resursseja tehtävien toteuttamiseksi.

Ihmiskaupan uhrien auttamista tehdään kuntien sosiaali- ja terveyspalveluissa. Moniin kuntiin on kertynyt osaamista ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisestä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä on varmistettava, että parhaat käytännöt ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi otetaan käyttöön. Kertomuksessaan eduskunnalle (K 7/2022 vp) yhdenvertaisuusvaltuutettu suositteli, että hyvinvointialueille rakennetaan toimivat menettelyt ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja avun pariin ohjaamiseksi. Myös edellä mainittu sosiaalihuoltolain muutos tähtää ihmiskaupan uhrien auttamisen tehostamiseen. Sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen antama informaatio-ohjaus että osaamisen vahvistaminen ja monialaisen alueellisen työn koordinointi hyvinvointialueilla edellyttävät tämän tehtävän merkityksen tunnistamista ja sen resursointia.

Hyvinvointialueille tulee osoittaa resurssit ihmiskaupan vastaisen työn vahvistamiseen ja uhrien auttamisen kehittämiseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle tulee myös osoittaa resursseja informaatio-ohjaukseen ja kouluttamiseen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman

Ylitarkastaja Anni Valovirta